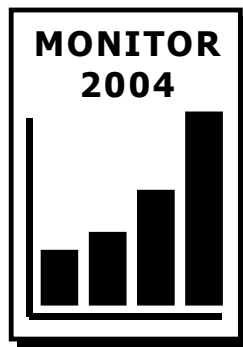

M O N I T O R 2004

pilotné testovanie maturantov

Dejepis

I. oddiel

**Test je určený maturantom vo všetkých typoch stredných škôl,
ktorí sa pripravujú na maturitnú skúšku z dejepisu.**

- 01** Ktorá z nasledujúcich charakteristík historických období je správna?
- (A) V období *neolitu* sa v Európe postupne rozšírila nová technológia využívania kovov. Zliatinou medi a cínu vznikol pevnejší kov.
- (B) V období *mladšej doby železnej* začali vznikať veľké strediská remeselnej výroby a obchodu – oppidá.
- (C) V období *paleolitu* dochádza k prvotnému vzniku produktívneho hospodárstva – pastierstva a roľníctva, spôsobil zásadné zvýšenie počtu obyvateľstva.
- (D) Počas *doby bronzovej* prebehol proces antropogenézy. (Predchodca človeka poznal iba neproduktívnu formu hospodárstva.)

- 02** Súčasná civilizácia vďačí Číne za mnohé vynálezy. Ktorý z uvedených vynálezov nepochádza z Číny?

(A) kompas (B) papier (C) pušný prach (D) koleso

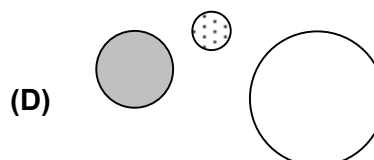
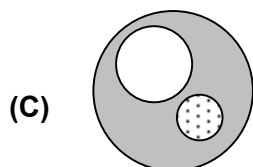
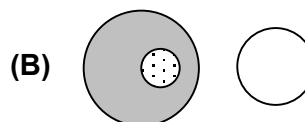
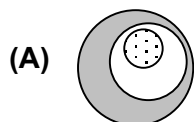
- 03** Historické dielo o bratovražednej vojne medzi Grékmi sa považuje za prvý pokus opísať historické udalosti vedeckým spôsobom. Kto bol autorom tohto diela?

(A) Plutarchos (B) Herodotos (C) Tukydidés (D) Xenofón

- 04** Na území ktorého dnešného štátu sa rozprestierala starobylá Fenícia?

(A) Tunisko (B) Libanon (C) Turecko (D) Líbya

- 05** Ktorý z množinových diagramov správne vyjadruje vzťah medzi historicko-geografickými celkami Lakónia: ○, Peloponéz: ●, Sparta: ⊙?

- 06** Roku 594 pred Kristom sa najvyšším úradníkom v Aténach stal Solón. Poverili ho, aby „hocičo v doterajšom zriadení zachoval alebo odstránil, prípadne ho od základu zmenil“. Solón svojimi reformami rozdelil slobodné obyvateľstvo na štyri skupiny a určil im práva a povinnosti

(A) na základe rodovej príslušnosti. (B) na základe ich politických funkcií.

(C) podľa miesta bydliska. (D) podľa veľkosti majetku.

- 07** O živote ľudí v minulosti sa dozvedáme aj z množstva hmotných prameňov. Ktorá z uvedených archeologických lokalít na Slovensku vydala svedectvo o živote ľudí v oblasti Limes Romanus?

(A) Moravany nad Váhom (B) Nižná Myšľa

(C) Gerulata (D) Gánovce

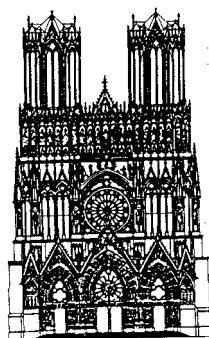
- 15** V ktorej z možností sú historické udalosti usporiadané chronologicky tak, ako za sebou nasledovali?
- (A) Opus tripartitum, nástup Anjouovcov na uhorský trón, povstanie Juraja Dóžu
 (B) vymretie Arpádovcov, bitka pri Rozhanovciach, smrť Matúša Čáka
 (C) povstanie G. Betlena, prvá korunovácia uhorského kráľa v Bratislave, založenie Akadémie Istropolitany
 (D) bitka pri Moháči, Satumarský mier, tatársky vpád do Uhorska

- 16** Vo víre politiky a vojnových konfliktov sa stretávame s historickými osobnosťami, ktoré sa stali politickými a vojenskými protivníkmi. Ktorá z uvedených historických osobností bola politickým či vojenským súperom uhorského kráľa Ferdinanda I. Habsburského?
- (A) Ján Zápoľský (B) Juraj Poděbradský
 (C) Maximilián II. (D) Žigmund Luxemburský

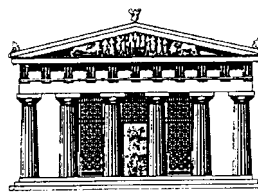
- 17** Ktorá z uvedených architektonických pamiatok predstavuje typ gotickej katedrály?

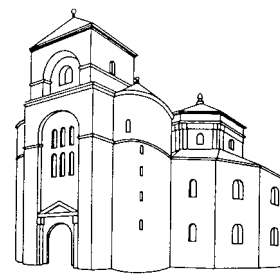
(A)

(B)

(C)

(D)

- 18** Ktoré z uvedených tvrdení je nepravdivé?
- (A) Spartakus organizoval povstanie otrokov. (B) Sulla nariadil proskripcie.
 (C) T. Gracchus navrhol pozemkovú reformu. (D) Hanibal dobyl Galiu.

- 19** Ešte pred Veľkou revolúciou vo Francúzsku vychádzali rôzne letáky. V jednom z nich bolo napísané: „Čím je tretí stav? Všetkým...! A čím bol až doposiaľ? Ničím. Čo žiada? Stať sa niečím...“ Tretí stav sa stal „niečím“, keď sa jeho predstavitelia vyhlásili za
- (A) Gironda. (B) Horu.
 (C) Ústavodarné zhromaždenie. (D) Konvent.

- 20** V 18. storočí začala priemyselná revolúcia, pre ktorú bolo charakteristické využitie pary. Ktorý z uvedených vynálezov sa spája s Jamesom Wattom?
- (A) parný stroj (B) lokomotíva (C) turbína (D) mechanický stav

21 Ktorá dvojica historických udalostí sa odohrala v tom istom roku?

- (A) zjednotenie Nemecka – rakúsko-uhorské vyrovnanie
- (B) Parížska komúna – zatvorenie Matice slovenskej
- (C) začiatok občianskej vojny v USA – Memorandum národa slovenského
- (D) vstup USA do prvej svetovej vojny – Clevelandská dohoda

22 Spolok Detvan vznikol roku 1882 v Prahe. Jeho historický význam spočíva najmä v tom, že

- (A) programovo zjednocoval predstaviteľov Starej a Novej školy.
- (B) podporoval rozvoj robotníckych spolkov na území rakúskej časti monarchie.
- (C) nadväzoval na prechádzajúcu spoluprácu štúrovcov s bernolákovcami.
- (D) združoval slovenských študentov, ktorí žili v Prahe, aby sa mohli slobodne vzdelávať.

23 Ktorá trojica historických udalostí sa odohrala v období, keď vládol František Jozef I.?

- (A) boľševická revolúcia v Rusku, krymská vojna, vznik ČSR
- (B) krymská vojna, občianska vojna v USA, zjednotenie Nemecka
- (C) zjednotenie Nemecka, vstup USA do prvej svetovej vojny, krymská vojna
- (D) vznik ČSR, boľševická revolúcia v Rusku, zjednotenie Nemecka

24 Na akú historickú udalosť sa viaže súdobá karikatúra, na ktorej Otto von Bismarck „cvičí“ poslancov v parlamente?

- (A) Na zjednocovanie Talianska.
- (B) Na rakúsko-uhorské vyrovnanie.
- (C) Na zjednocovanie Nemecka.
- (D) Na vznik Spolku troch cisárov.

25 Ako sa nazýval dokument, z ktorého sú vyňaté nasledujúce požiadavky?

„1. aby osobnosť národa slovenského a vlasteneckosť reči slovenskej zákonom pozitívnym a inaugúralným diplomami uznaná a uznaním tým oproti zlomyseľným útokom nepriateľov svornosti národov zabezpečená bola...

2. osobnosť našu národnú uznať v priestore tam, ktorý ona jako súvislá nepretržitá masa skutočne zaujíma, pod menom hornouhorského slovenského Okolia...

...

7. obciam slovenským v živle inonárodnom ... náleží právo to – v obvode občianskeho života svojho reč vlastnú užívať a národnosť svoju slobodne pestovať a vzdelávať...“

(A) stanovy Matice slovenskej	(B) Žiadosti národa slovenského
(C) Slovenský prosbopis	(D) Memorandum národa slovenského

26 Bol vynikajúcim znalcom východných jazykov – turečtiny, perzštiny a hebrejčiny. Okrem týchto jazykov ovládal latinčinu, gréčtinu, francúzštinu, maďarčinu. Vykonával funkciu riaditeľa Dvorskej knižnice vo Viedni. Pre múdrosť a rozhladenosť ho podľa slávneho gréckeho filozofa nazývali „slovenským Sokratom.“ Na ktorého vzdelanca sa vzťahuje nasledovná charakteristika?

(A) Na Adama Františka Kollára.	(B) Na Jána Kollára.
(C) Na Mateja Bela.	(D) Na Juraja Ribaya.

27 Významní politici slovenskej politickej scény sa snažili na začiatku 20. storočia osloviť jednotlivé sociálne vrstvy spoločnosti.

(1) Emanuel Lehotský	(E) inteligenciu orientovanú na Čechov
(2) Milan Hodža	(F) robotníctvo
(3) Andrej Hlinka	(G) roľníctvo
(4) Vavro Šrobár	(H) katolícky drobný ľud

V ktorej z možností sú k jednotlivým politikom správne priradené tie sociálne vrstvy slovenskej spoločnosti, ktoré sa snažili osloviť?

(A) 1 – F, 2 – H, 3 – G, 4 – E	(B) 1 – F, 2 – G, 3 – H, 4 – E
(C) 1 – F, 2 – H, 3 – E, 4 – G	(D) 1 – E, 2 – G, 3 – H, 4 – F

28 Ktorý z uvedených štátov nikdy nevstúpil do Spoločnosti národov?

(A) Poľsko	(B) Japonsko	(C) USA	(D) ZSSR

29 V ktorej z možností sú nasledujúce udalosti správne zoradené od chronologicky prvej po chronologicky poslednú?

- (1) sarajevský atentát
- (2) anexia Bosny a Hercegoviny
- (3) prvá balkánska vojna
- (4) odstúpenie Mikuláša II.
- (5) prvé použitie bojových plynov

(A) 4, 2, 5, 3, 1	(B) 2, 3, 1, 5, 4	(C) 1, 3, 2, 5, 4	(D) 1, 2, 3, 4, 5

30 Politika appeasementu v preklade znamená

(A) politika ústupkov a uzmierovania.	(B) politika odmietania rokovaní.
(C) politika dodržiavania medzinárodných dohovorov.	(D) politika útoku a okupácie.

31 „... Slovenská krajina vyhlasuje sa za samostatný a nezávislý slovenský štát. Snem Slovenskej krajiny pretvára sa na zákonodarný snem slovenského štátu...“

Ku ktorej historickej udalosti sa viaže uvedený úryvok?

- (A) vyhlásenie o československej federácii z 28. októbra 1968
- (B) prijatie Aprílovej dohody z 5. apríla 1946
- (C) prijatie Ústavy Slovenskej republiky z 1. septembra 1992
- (D) vznik slovenského štátu 14. marca 1939

32 Ktorá z uvedených mierových dohôd súvisí s výbojnými napoleonskými vojnami?

(A) brest-litovský mier	(B) augsburský mier
(C) bratislavský mier	(D) vestfálsky mier

39 Súčasný proces európskej integrácie má dlhú históriu. Prispel k nej aj slovenský politik, predseda vlády ČSR v rokoch 1935 – 1938, ktorý v americkom exile vypracoval koncepciu novej strednej Európy založenej na spolupráci ČSR, Rakúska, Maďarska a Juhoslávie (Zväz stredoeurópskych národov). Bol to

- (A) Milan Hodža. (B) Jozef Lettrich. (C) Štefan Osuský. (D) Ján Ursíny.

40 Prečítajte si štyri rôzne hodnotenia augustových udalostí z roku 1968:

1. hodnotenie:

Vstup vojska krajín Varšavskej zmluvy do Československa odporoval medzinárodnému právu a porušoval suverenitu Československa. Bol okupáciou krajiny, ktorá bola namierená proti československému obyvateľstvu a jeho záujmom vytvoriť demokratickejšiu podobu socialistického režimu. Tento vstup vojsk vážne poškodil medzinárodné komunistické hnutie a prehýbil jeho rozkol.

2. hodnotenie:

Vstup spojeneckých vojsk piatich socialistických krajín do Československa bol aktom internacionálnej solidarity, ktorá zodpovedala nielen spoločným záujmom československých pracujúcich, ale aj medzinárodnej robotníckej triede, socialistického spoločenstva a triednym záujmom svetového komunistického hnutia.

3. hodnotenie:

„Pokus konečne vytvoriť socializmus bez všemocnej tajnej polície, so slobodou písaného a otvoreného slova, s verejnou mienkou, ktorá je vypočutá. S politikou, ktorá sa o ňu opiera, s modernou kultúrou slobodne sa rozvíjajúcou a s ľuďmi, ktorí stratili strach, to bol pokus, ktorým sa Česi a Slováci prvýkrát od konca stredoveku ocitli opäť v strede svetových dejín a adresovali svetu svoju výzvu.“

4. hodnotenie:

„Systém zabraňoval zmenám, vylučoval prirodzenú výmenu vodcov a zabraňoval tvorbe nových hospodárskych a politických programov ... Narazili sme do tohto dinosuarieho systému v čase, keď ešte fungoval. Sovietske politbyro držalo pokope obrovskú ríšu a dohliadalo, aby nikde nevznikla opozícia. Problémom bolo pokúsiť sa manévrovať tak dlho, kým nás akceptujú za civilizovaných podmienok. Mysleli sme si optimisticky, že môžeme dosiahnuť zmeny, lebo ich tyranstvo nebude môcť prekročiť isté hranice.“

Ktoré z uvedených hodnotení sa mohlo objaviť vo vtedajších oficiálnych novinách?

- (A) 1. (B) 2. (C) 3. (D) 4.

41 Počas turistických zájazdov za pamiatkami antického sveta navštevujeme predovšetkým tri polostrovy. Napíšte ich názvy. (V odpovedi nepíšte slovo „polostrov“.)

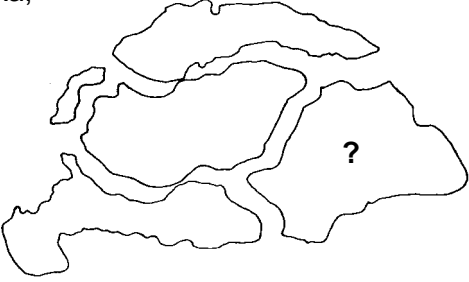

42 Na hradbách ktorého mesta sa ozývali vzrušené výkriky: „*Hanibal ante portas*“?

43 K historickému poznaniu starovekého Grécka prispelo viacero významných archeológov. Uvedte názov ostrova, ktorého archeologický výskum preslávil jedného z nich – Arthura Evansa.

44 Ku ktorej historickej udalosti z antických dejín sa viaže frazeologické spojenie „*Pyrrhovo víťazstvo*“?

Vojna medzi a .

45 Roku 375 vtrhli do Európy kmene z ďalekej Ázie. Na svojich rýchlych koňoch sa prehnali takmer celou Európou a vyvolali v nej veľký pohyb. Ako sa nazýva táto veľká migrácia ľudí?

46	„Nech 25 zvolených veľmožov nás (kráľa) všetkými dostupnými prostriedkami, to jest tým, že sa zmocnia našich hradov, našej pôdy a nášho majetku, núti až dovtedy, kým nebudú nepravosti napravené podľa ich prania.“ Na základe analýzy úryvku z listiny, ktorú roku 1215 vydal anglický kráľ Ján Bezzemok, napíšte názov listiny vydané uhorským kráľom, ktorá riešila podobný problém.	
47	Ako sa nazývalo združenie remeselníkov, ktoré svojimi stanovami podrobne určovalo vykonávanie svojej pracovnej činnosti v stredovekom meste?	
48	Roku 1713 musel Karol VI., rakúsky panovník, riešiť vážne vnútropolitické problémy v monarchii. Ako sa nazýval dokument, ktorým mala byť zabezpečená nedeliteľnosť monarchie a ktorý garantoval nástupníctvo aj po praslici?	
49	Ako sa nazýva kultúrna ustanovizeň, ktorá bola založená na dnešnom území Slovenska v roku osláv 1000. výročia príchodu Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu?	
50	Na prelome 19. a 20. storočia vzrástla priemyselná produkcia a ekonomická moc USA. Ako sa nazýva spôsob výroby, ktorý prvýkrát zaviedol vo svojej továrni na automobily Henry Ford? výroba	
51	Ktorému štátu po roku 1918 pripadla časť územia Uhorska, ktorá je na obrysovej mape označená otáznikom?	
52	Ktoré tri veľmoci vytvorili pred prvou svetovou vojnou Dohodu?	
53	Ktoré tri menšie štáty vytvorili po prvej svetovej vojne Malú dohodu?	
54	Uvedte názvy dvoch najvýznamnejších vojensko-politických blokov, ktoré vznikli po 2. svetovej vojne v dôsledku bipolárne rozdeleného sveta.	
55	Kolóniou ktorej európskej krajiny bola India na konci 19. storočia?	
56	„Viem, Filozof, že je to pre teba ťažké, ale mal by si tam ísť, lebo túto záležitosť nemôže vybaviť nikto iný, iba ty.“ ... Pretože ste Solúnčania a všetci Solúnčania hovoria čisto slovansky. ... Filozof odpovedal: „Kto môže písať reč na vodu?“ Konštantín Filozof svojou odpoveďou mal na mysli to, že na území Veľkej Moravy vtedy nebolo zrozumiteľné slovanské . Ktoré slovo možno doplniť na zakryté miesto, aby vzniklo pravdivé tvrdenie?	
57	Ako sa volal slovenský diplomat, ktorý sa aktívne spolupodieľal na založení medzinárodnej svetovej organizácie – OSN a bol spoluvypracovateľom jej základného dokumentu – Charty OSN?	
58	V novembri 1620 sa v Európe rozpútala dlhá a krutá tridsaťročná vojna. Napíšte názov miesta, kde sa odohrala rozhodujúca bitka tejto vojny, ktorá rozhodla o definitívnej porážke českého protihabsburského stavovského povstania.	

59 Medzi bývalými spojencami – USA a ZSSR prichádzalo po druhej svetovej vojne k častým konfliktom v politike i hospodárstve. Ako sa označuje toto obdobie súperenia dvoch bývalých spojencov?

60 Po roku 1948 sa priemyselná výroba v Československu orientovala na ťažbu rúd, výrobu ocele a zbraní. Zanedbávala sa výroba spotrebných predmetov, čo vyvolávalo časté zásobovacie ťažkosti a nedostatok tovaru každodennej potreby.

Akým pojmom označujeme proces, ktorého výsledkom je takto orientovaný rozvoj priemyslu?

Koniec I. oddielu testu

Dejepis

II. oddiel testu

Čas na vypracovanie: **30 minút**

Svoje odpovede píšete priamo do testu.

Všetky identifikačné údaje vyplňte zhodne ako na odpoved'ovom hárku.

Kód školy:

Kód triedy:

Číslo žiaka:

Túto časť nevyplňujte!

Hodnotenie – 1. hodnotiteľ:

Hodnotenie – 2. hodnotiteľ:

	Body	Kód hodnotiteľa
Otázka 61:	____	____
Otázka 62:	____	____
Otázka 63:	____	____

	Body	Kód hodnotiteľa
Otázka 61:	____	____
Otázka 62:	____	____
Otázka 63:	____	____

Neotvárajte test, kým nedostanete pokyn!

- 61** Zaradte uvedené historické pojmy z oblasti hospodárskych dejín do historických období pravek, starovek, stredovek:

domestikácia, redistributívne hospodárstvo, léno, poddaný, trojpoľný systém, prvá delba práce, zavláčovacie poľnohospodárstvo, kolón, prisvojovacie hospodárstvo, vazal, štiepaná industria, kolonát, pästný klin, lénnny systém, otrok

pravek	starovek	stredovek

62 Vysvetlite význam týchto historických pojmov:

kolón

poddaný

vazal

lénný systém

63 „My Karol, oznamujeme ti Fulrád, že tohto roku zvolávame do východného Saska veľké zhromaždenie vojska. Preto ti prikazujeme, aby si sa 17. júna dostavil na určené miesto so všetkými svojimi vyzbrojenými a vystrojenými ľuďmi. Každý jazdec nech má štít, kopiju, meč a nôž, k tomu luk a tulec so šípmi. Vaše vozy nech vezú všetko potrebné - krompáče, sekery, vrtáky, rýle a všetky ostatné nástroje, ktoré sú potrebné na ťaženie. Zásoby potravín musia vydržať tri mesiace od zhromaždenia sa vojska a zásoby zbraní a ošatenia pol roka.“

(Úryvok z listu Karola Veľkého Fulrádovi, po roku 804)

a) V akom vzťahu bol Karol Veľký voči Fulrádovi?

b) V akom vzťahu bol Fulrád voči Karolovi?

c) Čo bolo hlavnou povinnosťou Fulráda?

d) Ako sa nazýva nový vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev, ktorý sa začal vytvárať vo franskom štáte v priebehu 8. storočia?